

סמינר בודפשט 2023

חברי עמותה יקרים,

בתוכניות הסמינרים לשנת 2023 נוסיף לחזק את היכרותכם ולהעמיק את ידיעותיכם על דרכי פעילותם של עובדי מדינה ברחבי העולם, אשר בדומה לנו, מתמודדים מול אתגריים משמעותיים.

יהדות הונגריה התקיימה באופן רציף בשטח המדינה מימי האימפריה הרומית הקדושה. תחת השלטון האוסטרו-הונגרי גדלה הקהילה ושגשגה, וזכתה לאמנציפציה. במקביל, התקיים בה מתח עז בין היסודות הליברליים והשמרניים שהתבטא ב-1871 בפילוג הממוסד בין האורתודוקסים והנאולוגים.

בתקופת השואה הושמדו מרבית יהודי הארץ, אם בגירוש לאושוויץ על ידי הגרמנים או במעשי הטבח והדיכוי של ההונגרים, ובהם אנשי מפלגת צלב החץ. בזמן השלטון הקומוניסטי הוגבלה ונרדפה הקהילה. ב-2012 חיו בהונגריה בין 50 ל-150 אלף יהודים, רובם בבירה בודפשט. מאז סוף שנות ה-2000 הולכת וגוברת תופעת האנטישמיות במדינה, המלוּכָה על ידי מפלגת הימין הקיצונית יוביק, בעוד ממשלת הונגריה ספגה ביקורת על שאננותה.

נקדיש סמינר זה לתולדותיה והתפתחותה של קהילה יהודית מפוארת אשר ידעה גשוג ושפל ללא תקדים. כמו כן נלמד על סדרי הממשל בהונגריה.

עובד מדינה יקר, עניינך והעשרתך בהכרת תולדות עמנו ומפגש עם עמיתים בתרבויות עולם שונות ומגוונות מנחים אותנו במבנה התוכניות הקיימות עבורך ובהישג ידך. אנו עושים למענך בהערכה ובהוקרה לתרומתך בשירות הציבורי בישראל.

בברכת הדרך ובהצלחה
העמותה לקידום מודעות חברתית

תוכנית הסמינר

יום 1 בודפשט – סדרי ממשל והיסטוריה של הונגריה

עם הנחיתה נצא לסיור הכרות עם העיר נֶעְבוּר בין רחובותיה של בודפשט. נעלה לגבעת גלרט וממנה נערוך תצפית על מראות העיר, הדנובה וגשריה. נמשיך אל גבעת המצודה ונראה את מצודת הדייגים וכנסיית ההכתרה "מטיאש" – בעלת הצריחים הגותיים המיוחדים. נמשיך ונצעד ברחובות של גבעת המצודה לעבר שער וינה אשר נבנה מחדש בשנת 1936 לציון 250 שנה לשחרור מהכיבוש התורכי. כמו כן נקבל סקירה על הממשל בהונגריה.

במהלך הסיור, יימסרו נתונים כלליים לגבי מוסדות השלטון בהונגריה ואתרים מרכזיים של יהדות הונגריה. נדון במבנה מקום העבודה, מנגנוניו, תקינה וכדומה - סיור שטח והעמקת ההכירות עם הנושא. נלמד על המבנה השלטוני ונקיים מפגש עם נציגי ממשל - מסקנות והשוואה - השירות הציבורי בישראל מול השירות הציבורי בהונגריה, נלמד כיצד משפיע הממשל על השירות הציבורי ובמה הוא שונה מהשירות בישראל.

יום 2 - בודפשט אנדרטת הנעליים לזכר ניספי השואה והאי מרגריט

אחרי ארוחת הבוקר, נבקר באחד האתרים המרכזיים בבודפשט ונצפה בבית הפרלמנט. המדריך יוסיף להרצות על ממשל והשלטון בהונגריה ותהליכי קבלת החלטות בפרלמנט. הבניין בו נמצאים תכשיטי המלוכה נחשב לאחד המבנים המרשימים באירופה.

נמשיך אל אנדרטת הנעליים שעל שפת הדנובה ונלמד על חלקה של הונגריה במלחמת העולם השנייה משם במרחק קצר נראה את "אנדרטת הנעליים" - אתר הנצחה לזכרם של יהודי הונגריה, שנרצחו באכזריות על גדות נהר הדנובה בשנים שבין 1944-1945. היהודים שנרצחו תחת השלטון הנאצי בתקופת השואה, הוצאו להורג על ידי כך שנורו על ידי חיילי השלטון הנאצי ומפלגת צלב החץ, לאחר מכן נפלו אל נהר הדנובה והותירו אחריהם רציף ספוג בדם ונעליים שנשמטו מרגליהם. המעשה המזעזע ומחריד הונצח על ידי האמן ג'ולה פאואר והבמאי צ'אן טוג'אי, בשנת 2005, במליאת 60 שנה לסיום מלחמת העולם השנייה, בצורה של אנדרטה המשקפת את מראה הנעליים שנותרו מאחור, לאחר מעשה הזוועות שנעשה שם. האנדרטה מורכבת מ-60 זוגות נעליים העשויות מברזל יצוקה אל תוך הבטון של הרציף ומזכירות את הרגעים הקשים שנהר הדנובה ראה בנקודה הזאת. הנעליים גם מסמלות את הרדיפה שהייתה אחרי היהודים בשנים הללו, שרובה הסתיימה ברצח שלהם, שלרוב הובל בצורה של מצעדי מוות נוראיים. הנאצים ששלטו באותה התקופה הונחו לא פעם להרוג את היהודים בדרך המשתמשת בכמה שפחות תחמושת, מפאת המחסור באותה התקופה. זה הוביל להריגה בשיטה הבאה: קשרו את הקורבנות אחד לשני, העמיסו עליהם משקולות ואבנים, העמידו אותם על גדות הנהר וירו רק באחד מהם. החיבור ביניהם יצר מצב שכולם נפלו יחד אל המים ואלה שלא נהרגו מירייה, טבעו למוות.

נמשיך לביקור באי מרגיט – האי הקטן במרכז הדנובה, אליו באים תושבי בודפשט כדי להנעים את זמנם. נסיים בכיכר הגיבורים בה מוצבים פסלים של אישים חשובים מ-1000 שנות ההיסטוריה ההונגרית. נתרשם מהפסלים, ממוזיאון האומנות היפה והיכל האומנות – 2 מבנים בעלי חזית דומה הנמצאים משני צדי הכיכר

יום 3 הרובע היהודי בית הכנסת הערבה הבוכיה וטקס זיכרון לשואת יהודי הונגריה

היום נתחיל את סיורנו ברובע היהודי ונבקר בבית הכנסת של העיר – זהו בית הכנסת הפעיל הגדול באירופה כבר 150 שנה. בבית כנסת זה חגג חוזה המדינה – הרצל בר מצווה. בית הכנסת גדול ורחב הידיים שבפינת KÁROLY KÖRÚT ו-DOHÁNY UTCA. בית הכנסת הוקם ב-1859, והוא בית הכנסת השני בגודלו בעולם. ב-Jewish Museum הסמוך יש אוסף של אויביקטים מעולם הדת, ותיאור מרגש של שואת יהודי הונגריה. זהו ממש הקצה של רובע VII, המוכר גם בשם ERZSÉBETVÁROS, שנבנה במאה ה-18 כרובע יהודי בתקופה שנאסר על היהודים לגור בתוך חומות העיר.

בשנות השלושים של המאה ה-19 כבר מילאו היהודים תפקידים פוליטיים וכלכליים חשובים, והם גם תמכו בהתקוממות ההונגרית כנגד ההבסבורגים. במסגרת העצמאות היחסית של 1867, העניקה להם ההנהגה החדשה שוויון משפטי – תקנה שמשכה להונגריה יהודים מרוסיה ומדרום פולין. בזכות רוח הזימות והכישרון המסחרי שלהם, הפכה בודפשט עד סוף המאה ה-19 למרכז הפיננסי הגדול ביותר ממזרח לווינה. נלמד על הקהילה היהודית הגדולה בבודפשט ונבקר במוזיאון היהודי המרגש. נראה את אנדרטת הערבה הבוכייה המצאת בחצר האחורית של בית הכנסת. שם נערוך טקס דתי. נזכור רבני ומנהיגי יהדות בת עתיקת יומין עם נרות ודגל ישראל אשר ידעה פוגרומים נוראיים והשואה. משם נמשיך לשוק המקורה הצבעוני של בודפשט.

יום 4 ברך הדנובה

לאחר ארוחת הבוקר ניסע מחוץ לבודפשט לעיירת סנטאנדרה - עיירת אמנים השוכנת במרחק של כ-20 קילומטרים צפונית לבודפשט. העיירה משמשת בית לדורות רבים של אמנים הונגריים ופופולארית בקרב תיירים בזכות אווירת ימי הביניים האופפת אותה. עוד נבקר בעיירת אסטרגום- עיר בצפון הונגריה, השוכנת על גדתו הדרומית של נהר הדנובה, על גבול בין הונגריה לסלובקיה. עיר הולדתו של המלך אישטבאן הקדוש ומקום הכתרתו. עד המאה ה-13 שימשה העיר בירת הממלכה. במקום הכנסייה בגדולה במדינה, ממנה נשקף גשר מרייה ולרייה, המחבר בין הונגריה לבין סלובקיה השכנה. הגשר נפתח מחדש לפני כמה שנים לאחר שעמד בהריסותיו מאז מלחמת העולם השנייה. נערוך סיור בעיר ובשעות הערב נשוב חזרה לבודפשט.

יום 5 בודפשט תל אביב

לאחר ארוחת בוקר, נצא בדרכנו חזרה לשדה.